

3. szakasz - Kezdeményezés a büntudattal szemben: a szándék, 3-5 év

A világ meghódításához az autonómia és a bizalom alapot teremt, a következő lépés a világ felfedezése, és az ezzel járó tapasztalatok megszerzése. A gyerekek elkezdik kezelni a világot, társaikat, megtapasztalják ennek felelősségét. Szándék, törekvés és tervezés kezdi jellemezni életünket.

A pszichoszociális fejlődés harmadik szakasza, kezdeményezés, a hatalom és a felelősség a

korszaka.

Amit a gyermek magával hoz az első

szakaszból:

- testi funkcióinak (légzés, táplálkozás, alvás)
zavartalan működése, bizalom szüleivel, bizalom
önmagában.

Testi fejlődés: Kis Óvodás korban még leginkább kisgyermeki testalkat jellemző a kicsikre, míg óvodáskor végére szemmel láthatóan arányosabb, mintegy "felnöttesebb" lesz a teste. Ez a változás kb. 5-6 éves korban lesz igazán látványos:

végtagjai megnyúlnak, egyre izmosabbá válnak. A váll szélesebb lesz a medencénél, így megszűnik a test hengeres formája. A **pufi, babás** arcocská is megváltozik az arc alsó és középső részének intenzív fejlődése révén.

Az óvodás gyermek, - intenzív idegrendszeri érése következtében, - gyorsan tanul, ám az ismeretek megtartásához sok ismételésre, gyakorlásra van szüksége.

Mozgásfejlődés:

Mozgásformái folyamatosan gazdagodnak a tevékenységnek, ill. a játéknak köszönhetően

- finommozgásának: legos építés, gyurmázás, rajzolás
- nagymozgás: mászókázás, fogócskázás, labdázás

- 5- 6 éves korára összehangoltta válik mozgása:

korcsolya, úszás, biciklizés

A mozgásfejlődés zavarai:

- hipermobilitás (túlmozgékonyság) gyors, kapkodó, céltalan mozgások, fejletlen kézügyesség, finommotorika. Ezeknél a gyerekeknél gyakran tapasztalható beszédfejletlenség is. Szociális ártalmakra vezethetők vissza, így pl.: elhanyagoltságra, szorongásra, mellőzöttségre.
- A mozgásgátoltság az előbbieknél épp az ellenkezője. A gyermek (valószínűleg szintén szociális ártalmak nyomán) nem elég motivált környezetének mozgásos, cselekvéshez kapcsolható megismerésére. A negatív társas, emberi kapcsolatai visszavetik, gátolják ebben a megismerési folyamatban (nem mer nyitni környezetére felé), így mozgásfejlődése lelassul, megáll.

Szokások kialakulása: pl. mosakodás, rendrakás...

Az értelmi nevelés *további feladatai*: egyrészt a gyermek *spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek* (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) *és a kreativitás fejlesztése. Az óvodai nevelés tevékenységformái*: játék, munka jellegű tevékenységek, tanulás, mese-vers, mozgás, ének-zene-énekes játék, külső világ tevékeny megismerése, ábrázolás-kézimunka

Piaget (műveletek előtti szakasz)

⊗ egocentrizmus, egocentrikus gondolkodásmód: a világot saját nézőpontjukból

értékelik ⊗ mágikus gondolkodásmód:

- finalizmus: minden dolognak célja van
- animizmus: minden dolognak lelke van
- artificializmus: minden emberi alkotás
- szinkretizmus: ok-okozati összefüggések keresése

⊗ prekauzális gondolkodásmód: az ok-okozati viszonyokat nehezen tudja követni a gyermek

Az én tudat fejlődése:

- A második szakasz az autonómia, az akaratérvényesítés megélésének identitás-eleme, de ezek csak a kiinduló lépések, a cél valójában az, hogy ő irányítsa a dolgokat, vagyis hatalma legyen események felett.

A kezdeményezés - ráépülve az autonómiára - megadja a gyerekeknek a szándék, törekvés, a tervezés tudását, ahol a szándék a játékból, fantáziákból, sikeres és kevésbé sikeres próbálkozásokból építkezik.

- Így tanulja meg, hogy dolgoknak mi a célja,
- megtanulja társas kapcsolatainak szabályozását,
- szerepjátékokban megélheti a felnőtt világ számára reálisan el nem érhető érzéseit, múlt, jelen, jövő szándék-kötötte kontinuitását.

Ha azonban az önérvényesítés túlzott méreteket ölt (pl. fájdalmat okoz a másoknak, állandó kérdezősködéseit a felnőtt zaklatásnak veszi stb.) és ezért megbüntetik, akkor

bűntudatot fog érezni.

A szakasz legfőbb veszélye, ha a gyermek alapvetően bűnösnek érzi magát, mert hajlamos lehet arra, hogy agresszív, manipulatív módon próbálja meg elérni a céljait.

Az iskola érettség kritériumai:

Fizikai alkalmasság:

- megfelelő testi fejlettség elérése (kb. 110cm és 18 kg.)
- fogváltás, az első tejfogak kihullanak, megjelennek a maradandó fogak
- jó fizikai erőnlét, ami az iskolatáska cipelése és az egyhelyben ülés miatt fontos
- jobb illetve balkezesség egyértelmű felismerhetőség

Pszichés alkalmasság:

- a gyermek várja az iskolát, készüljön rá, ez játékaiban is jelenjen meg
- a rábízott feladatokat végezze el, tevékenységeit ne hagyja félbe
- tudjon kapcsolatokat kialakítani és fenntartani kortársaival
- találja meg helyét a közösségben, tudjon beilleszkedni a csoportba

Mit "tudjon" még?:

- tartósan (10-15) percig kösse le a rajzolás, a feladatlap kitöltés, a színezés
- ne okozzon problémát a versek, rövid mesék megjegyzése és elmondása
- ne legyen beszédhibája, tudja magát szóban - egyszerű összetett mondatokat használva- kifejezni
- igazodjon el az 1 - 10 számok között, ismerje és helyesen használja a több-kevesebb, nagyobb-kisebb fogalmát